

megint meleg lesz az idő, nem bírjuk a gyereket otthon tartani.

A legközelebbi vonatról három utas ment az autóbushoz.

A gépkocsivezető gondosan megigazítja a vezetőfülke vánkosát. A leány tekintete hirtelen elhomályosul az előtte levő meleg vállon. Az őszi reggeli szelőlő ennek a két vállnak az irányából áramlik feléje.

Az autóbusz utoléri az előtte hajtó járműveket. Egy kocsit az út szélére húzódik.

— Köszönöm.

Egy szekér.

— Köszönöm.

Egy ló.

— Köszönöm.

— Köszönöm.

— Köszönöm.

Hegyen-völgyön át hatvan kilométer távolságon mondja a köszönetet a gépkocsivezető, és visszaérnek a félsziget déli partján levő kikötőbe.

Ebben az esztendőben dúsak a fák lombjai, gyönyörűek az őszi hegyek.

Japánból fordította

BENKÓ ISTVÁN

JÚDÁS

Színjáték öt felvonásban

Írta RÓNAY GYÖRGY

ÖTÖDIK FELVONÁS

Éjszaka; lassan hajnalodik. Fönt a templom előtt csatlósok a Hadnaggyal. Lent a téren polgárok. Veronika a kereszt alatt; fejét a könyöklőre hajtva talán alszik.

Első jelenet.

ÖREGAPÓ, TIMÁR, KÁDÁR, CSIZMADIA, KÉKFESTŐ, POLGÁRLEGÉNY, VERONIKA; HADNAGY, CSATLÓSOK.

ÖREGAPÓ.

Emitt a nap — emitt a hold — lementek — egymáshoz kötve — csakhogy a kötél nem látható...

POLGÁRLEGÉNY.

Ej, hagyja már, apó: nem volt se nap, se hold.

KÁDÁR.

Holdtalan volt az éj.

KÉKFESTŐ.

Holdtalan volt. Úzött vadnak való, agár elől inalni.

CSIZMADIA.

Egész éjjel keresték.

ÖREGAPÓ.

Emitt a nap — emitt a hold — közös fonálra fűzve...

HADNAGY fönt.

Hé, mi lesz! Alusztok?

5. CSATLÓS.

A csatlósok földhöz dobbantják fegyverüket, helyet váltanak. Bizisten, inkább alunnám, mint hogy itt vizsgáljak, mint a róka ürgelyük előtt.

6. CSATLÓS.

Kivált ha nincs is ürge benne.

3. CSATLÓS.

Ha van, ha nincs: a díja úgyis füstbe ment.

4. CSATLÓS.

De ha elkapjuk itt?

3. CSATLÓS.

Ennyit se tudsz, füles?

Templomban, oltárnál: ezért előbb ütnek fején, mint hogy a markod üsse valami jó.

HADNAGY.
6. CSATLÓS.

Pofát be! Mi az ott?
Semmi, csak mondom, hogy a szíjamat
húzza meg itt.

HADNAGY.

Majd én elhúzatom,
deresre, várj, a nótádat!

ÖREGAPÓ.

Lementek —
emitt a nap — emitt a hold...

6. CSATLÓS.

Deresre?

5. CSATLÓS

S én akkor hol leszek?

Hiába éhes

CSIZMADIA.

az úrfi: elrepült a sült galamb.
Látták bémenni?

TIMÁR.

Úgy, ahogy kegyelmed,
vagy jómagam.

CSIZMADIA.

Már hogy úgy legyen mondva, én vakuljak
is meg,
ha bármit láttam; még — Isten ne adja! —
ha láttam volna is.

KÁDÁR.

Ki láthatott?

Bölcs ember ajtót zár és otthon ül,
ha súlyos dolgok esnek. Különben is,
sűrű sötét volt.

ÖREGAPÓ.

Sűrűn hullt a hó,
mindent benyelt: nyomot, kést, kapitányt
Csak a vér maradt. Átüt a havon.
Tavasz van, érti? Rügyet nyit a szél!
Korai szél, rügyet nyit, hogy lefagyjon.
Ej! Semmit nem ért már.

POLGÁRLEGÉNY.

ÖREGAPÓ.

POLGÁRLEGÉNY.

TIMÁR.

CSIZMADIA.

KÁDÁR.

Többet ért, mint gondolod.
S ha nem látták bémenni?

Hogyha nem?

Holtat virrasztunk húsvét hajnalán.
Régen szokás volt.

CSIZMADIA.

Nálunk, a Dunán túl
nem ismerik.

KÉKFESTŐ.

Amazzal meg, szegénnyel,
idejövet láttam, csak anyja virraszt,
meg tizenkét szál gyertya.

TIMÁR.

KÉKFESTŐ.

Hát a Barát?
Veti a csóvát, házról házra jár,
bosszúra tüzel a halott Jézusért,
fejét vétetni holmi cinkosoknak,
kik úgy tették volna el láb alól,
gonosz furfanggal...

Fegyverdobbantás; a csatlósok helyet váltanak.

1. CSATLÓS.

Ott valami ég
az Alvárosban.

3. CSATLÓS.

Ég, nem ég: mi dolgod
azzal neked?

1. CSATLÓS.

S ha leég?

5. CSATLÓS.

Nem te égsz.
Oltsa, akinek ég. Te meg tartsd a pofádat,
mert végül majd vödört cipelni visznek.
Már akkor inkább őrzöm itt a semmit.

1. CSATLÓS.

KÉKFESTŐ.

Még hogy a Sátán — mondja — az kever bajt
a városban; szukáját is kihozta
az ispotályból, úton-útfelen
itt bagzanak most láthatatlanul;
s fintorog rá, orrontja már a bűzüket.
Mozog a tűz!

1. CSATLÓS.

Mozogjon, ha mozog.

5. CSATLÓS.

1. CSATLÓS.

Erre halad.

3. CSATLÓS.

Hunyd be szemed, ne láss!

TIMÁR. E léhűtőkből inkább menne pár
rendet csinálni lent.

CSIZMADIA. Már hogy úgy legyen mondva,
én szerintem
a polgármesternek kellene szólni inkább.
Búztól a róka barlangjába búvik,
lapulni saját búzában. — Lementek —
emitt a nap — emitt a hold —

HADNAGY. Őrség, vigyázz!

POLGÁRLEGÉNY. Fáklyákkal jönnek! Nézze, ott! Keresztet,
zászlókat hoznak! Elöl a Barát...

Közelgő moraj.

HADNAGY. Megálljatok! Egy lépést se tovább,
vagy lövetek!

*Jobbról berohan a térre a Barát, jobbjobban föl-
emelt feszület; mögötte tömeg, fáklyák, botok, egy-egy kasza is
csillog.*

Második jelenet.

Előbbiek, BARÁT, mögötte a tömeggel.

BARÁT. Csak lövess! Csak lövess
Krisztus testére, Sátán cinkosa,
szűzek rontója, két dagadt pofára
zabáló sertés, bordélytöltelék,
csapszék vitéze, lödd ki a kezemből
Isten testét! Látjátok, feleim,
rút képüket, kancsal pofájukat,
sunyi szemüket? Ők voltak azok,
rájuk ismertek? — Heródes-vitézek,
kisdedeket kardélre hajigálók,
no löjetez hát! — Getszemáni-kertben
Krisztus Urunkat rángató poroszlók,
mire vártok?

A tömeg előrébb nyomul.

6. CSATLÓS. Ez még utóbb belünket
ontatja itt.

BARÁT. Pilátus katonái
legalább Jézust őrizték, de ti
Júdást őriztek, Jézus gyilkosát! Pfuj! *Köp.*
6. CSATLÓS. Forgó szerencse! Így lettem öre annak,
akit üldöznék.

BARÁT. Üldözd hát, fiam!
Saulusból Paulus! Örvendezz, magasság,
a megtért bűnösön! Üldözd a bűnt,
testvérem, az Úr szerelmére kérlek...

Karját tárja.

6. CSATLÓS, *egy lépést hátrál.*
Csak lassan, lassan...

BARÁT. Bárhol is lapul
üldözni kell. Tágíts hát egy kicsit!
Menj félre innen!

6. CSATLÓS. Félre innen? Én?
S ugyan minek?

BARÁT. Hogy ezt a zárt kaput
benyomjuk itt.

5. CSATLÓS. Azt ugyan nem, amíg
bennünket lát!

BARÁT.

Üdvösséged forog
kockán! Tudod, ki lapul bent? Maga
a testet öltött Sátán!

6. CSATLÓS.

Hogy maga
a Sátán, vagy csak árnya: nem tudom;
de ezt tudom, hogy innét egy tapodtat...

5. CSATLÓS.

Ne markolássz, a mindenségedet,
mert szétverem azt a fancsal pofádat,
te szentfazék!

Megtaszítja a Barát hívét, aki félre akarja tuszkolni.

Az ember lebukfencezik a lépcsőn. Odalent föltápáskodik, visszafenyegyet.

BARÁT HÍVE.

Így bánnak a szegény néppel! Megállj,
ezért fizetsz még!

POLGÁRLEGÉNY.

Nyalassak vele
még egyszer földet?

KÁDÁR.

Nyughass! Hogyha ketten
egymásra mennek, előbb azt ütik
közös erővel, aki köztük ugrál.
Hát kihez húzzunk?

CSIZMADIA.

TIMÁR.

Magához a józan,
míg a bolondok egymást fojtogatják.
Vigyázz, ne gátold Isten útjait!

BARÁT.

Magasba emeli a keresztet.
Krisztus nevében kényszerítelek,
édes testvérem.

6. CSATLÓS.

Testvéred a hóhér!

BARÁT, *hirtelen dühvel meglöki.*

Menj hát, nem érted?

A CSATLÓS *visszalöki; lökdösődnek.*

Hét, hozzám ne nyúlj!

Isten szolgáját vérfertőzte kézzel
bántalmazták!

HADNAGY, *kardot ránt.*

Elég volt, szentatyám,
a játékból! Vagy elkotródnak innét,
vagy, esküszöm...

5. CSATLÓS.

Vigyázat, hadnagy úr:
sok lúd disznót győz.

HADNAGY.

6. CSATLÓS.

Mit tegyek?
Kicsit
csínján, míg ez a fiú elmegy és
erősítést hoz.

Az 1. CSATLÓS felé int; az lassan odébb húzódik, majd megpróbál balra elosonni.

HADNAGY.

Esküszöm, hogy ezt
a kaput itt... Parancsunk van... Levágnám,
s helyette híméskedjem vele, mint
egy kisasszonnyal... Ezt a kaput itt...

EGY HANG *lent.*

5. CSATLÓS.

HANGOK *a tömegből.*

Hé! Ott fut egy! Fogják meg, emberek!
Boldogtalan! Mafla még szökni is!
Kötözzétek meg! — Kaszaélt neki! —
Hogyisne! Jó lesz túsznak.

Megkötik, belökdösik a tömegbe.

HADNAGY.

Azt a szent
mindenségít! Ha egy szál haja vész,
tetves Barát, szétváglak!

BARÁT HÍVE.

Ölik a
testvért! Segítség, emberek! Ölik
a testvért!

5. CSATLÓS.

A tömeg előre torlik.

Megállj!

A levegőbe lő.

BARÁT HIVE, a megtorpant tömeg élén.

Megölték a testvért!
Bosszuljátok meg! Vágjátok le őket!
Belezzétek ki!

A tömeg ismét előrébb nyomul. A Csatlósok a templomkapu elé tömörülnek. — Kinyílik a prépostház ajtaja, a derengő hajnalban megjelenik a PRÉPOST.

Harmadik jelenet.

Előbbieket, PRÉPOST.

PRÉPOST.
EGY HANG.
BARÁT.

Miféle lárma ez?
Megölték!
Nem, testvéreim, nem öltek;
Urunk Isten megvédett, hogy legyen
éber szolgája, mikor az ámulás már
küszöbén belül jár!

PRÉPOST.

Megint te voltál
a bajkeverő? Egy szőlő miatt?
Az igazságért! Egy gyilkos miatt!
S ki tett ügyében bírává?

BARÁT.
PRÉPOST.
BARÁT.
PRÉPOST.
BARÁT.

Az Isten.
Alázatodtól meg kell szégyenülnöm.
Csak gúnyolódjál! — Gyilkos rejteget,
védelmére csatlósokat fogad,
lutheristákkal cimborál, s utóbb
még engem gúnyol! Nézd el, Istenem,
kevélységét.

PRÉPOST.

Ezek hadd menjenek.
Katonák, teszik, ami a parancs.
Semmi közöm velük. Te se keverd
ügyünkbe őket.

BARÁT.
6. CSATLÓS.
BARÁT.

Menjenek.
S az ott?
Irgalmazzunk, hogy hozzánk is legyen majd
az Úr irgalmas. — Engedjétek el.
Kioldják kötelét.

EGY HANG, közben.

Pedig de szép lett volna fönn a fán!

HADNÁGY, a Préposthoz.

Köszönöm. — Őrség! Vigyázz! Indulás!
*Csatlósok el. Elöl a Hadnagy, keményen, utána a
a többi hét; nem lépnek egyszerre.*

Negyedik jelenet.

Előbbieket, a CSATLÓSOK nélkül, ÖREGKISASSZONY

PRÉPOST.

Gondolom, nem hiába toboroztál
ennyi népet húsvét szent hajnalán
békét bontani. Mit akarsz, Barát?
Júdást. Az Istenember gyilkosát.
Csak emberét.

BARÁT.
PRÉPOST.
BARÁT.
PRÉPOST.
BARÁT.

Jézus képében ölte.
S most rajtam keresed.
Te rejted itt
a templomodban. A törvény elől
te loptad el.

PRÉPOST.
BARÁT.

Ki mondta ezt neked?
Tanú kell rá, hogy te adtál neki
kulcsot; házadból te kísérted Isten
házát fertőzni? Elgondolni is
szörnyű káromlás! Hozzam a tanút?
Látni szeretném.

PRÉPOST.
BARÁT.

Jöjj, lányom, ne félj,
és bátran mondj ellene Béliálnak!
*A tömeg szétválik; az ÖREGKISASSZONY jön, föl-
megy a lépcsőn, megáll a BARÁT mellett.*
Itt a tanú.

PRÉPOST.
BARÁT.

Te vagy az, nyomorult,
testvéred árulója?
Tiszta lélek,
nem szegődhetett cinkosul a bűnhöz.
Vigyázz, Barát, hátha a bűn előtt
egy másik bűn van, s ennek minden átka
amarra hárul vissza!

ÖREGAPÓ.
POLGÁRLEGÉNY.
BARÁT.

Fújt a szél,
füttyült a hó — fázott az istenadta...
Hallgasson már, apó!

ÖREGKISASSZONY.

Láttad, leányom?
Mondd el, mit láttál?

BARÁT.
ÖREGKISASSZONY.

A függöny mögül...
ott, az ablakban... láttam, hogy kijöttek...
Csak mondd, ne félj.

BARÁT.

Hogy végimentek itt,
a kapuig...
S ott? Mondd csak. Úgy, ahogy
nekem mondtad.

ÖREGKISASSZONY.
BARÁT.

Nem merem.
Ott megálltak —
kinyitották...

PRÉPOST.

Hagyjátok ezt a hitvány
komédiát. — Nem szégyelled magad,
hálából, amért otthont adtam, és
vén napjaidra...

ÖREGKISASSZONY.

Vén, igen, miattad!
Munkába törtem, érted, hogy neked
legyen kényelmes házad, lótvá-futva
látástól vakulásig, s mit adtál érte? Mit?
Ha percre csak kimentem, szökve, hogy
barátnék közt erről-arról beszéljünk,
fenyegetté, hogy vezeklésre fogsz,
kenyérre, vízre —

PRÉPOST.

Gonosz nyelvedért
megérdemelted volna, hogy valóban
rá fogjalak.

ÖREGKISASSZONY.

S végül nyakamra hoztad,
asztalomnál étetted, főztömet
zabáltattad vele — azt a magisztert —
Fúj egyet, folytatja.
Hagyján, hogy azt, de hozzá még a kancsált,
azt a fattyút is — föl-le, föl-le — végül
hálattad is már nálunk, nyalogattad
már szinte, mint kölyködet, hogy kitudjon
előbb-utóbb a nyomorult, nehéz
munkáimmal kiérdemelt jogos
jussomból, és kicsalja pénzedet!
Hát ezé? — Ó te vén bolond, tudod,
mit tettél?

PRÉPOST.

ÖREGKISASSZONY.
PRÉPOST.

Föladtam Jézus gyilkosát.
Testvérét, esztelen!

ÖREGAPÓ.

Ha egy mell emteti
a kettőt, most az is élhetne még.

BARÁT, *ruháját tépve.*

PRÉPOST.

Káromkodott! Halljátok, feleim?
Szaggasd csak, szaggasd köntösöd! — Előbb
ezzel beszélék. — Pusztulj, nyomorult,
a szemem elől, takarodj a házba,
s ki ne merj jönni, amíg térdedet
véresre nem koptattad, mindazért,
amit vétettél.

ÖREGKISASSZONY *el a házba.*

Ötödik jelenet.

Előbbiek, ÖREGKISASSZONY nélkül.

PRÉPOST, *a Baráthoz.* Kérdem, mit akarsz?

BARÁT. A templom kulcsát.

PRÉPOST.

Nincs nálam a kulcs.

BARÁT.

Akkor betörjük.

PRÉPOST.

Vigyázz, templomon
lett erőszakért —

BARÁT.

Átok jár, tudom.
De ki tesz rajta? Aki méteyét
erővel is kiirtja, vagy aki
belé csempészte?

PRÉPOST.

Jogos menedék,
törvény tisztelte oltalomhely a
főbenjáró bűnösnek is az oltár.
Jézus sem adhat Jézus gyilkosának
búvóhelyet.

BARÁT.

PRÉPOST.

BARÁT.

Olyan fontos neked,
hogy ezt a szegény, üldözött vadat —
Szegény vadat? Tövestől a tarackot!
hogy fő szálát kirántva mind a többi
vele szakadjon, egy egész bozót,
s megtisztuljon a kert!

BARÁT HÍVE.

Kár a sok szóbeszédért!

POLGÁRLEGÉNY.

Hozzátok a gerendát, emberek!

KÁDÁR.

Apó, a botját!

POLGÁRLEGÉNY.

Mit akarsz vele?

CSIZMADIA.

Ezt a pimaszt tarkón suvasztani.
Hát hogy úgy legyen mondva, én inkább megyek
onnét, hol öltre, s végül még vérré mennek.

POLGÁRLEGÉNY.

Menjen, ha fél. — Lássuk, kí a legény!

CSIZMADIA, *visszafordulva.*

*CSIZMADIA el. Néhányan a tömegből faltörő gerendát cipel-
nek. POLGÁRLEGÉNY a lépcső aljában útjukat állja.*

POLGÁRLEGÉNY

Papok dolgába jobb, ha nem ártod magad.
Nem papok dolga ez! Én már ezt a melákot
láttam bicskázni is búcsúnapon. —
Teszed le azt a szálkát!

BARÁT HÍVE.

Menj az útból,

POLGÁRLEGÉNY.

míg föl nem döntelek!

PRÉPOST.

Azt próbáld!

Ezen

a kapun át csak testemen keresztül
vezet a Krisztus sírjáig az út.

BARÁT.

A gerendavivők megtorpannak.

BARÁT HÍVE.

Testvéreim, a Krisztus sírja vár!
Minden szóra megálltok, nyavalyások?

EGY GERENDAVIVŐ. Hát vidd. De én a testén át — soha.
Ellép; a gerenda megbillen, leejtik.

2. GERENDAVIVŐ. Jaj, lábam feje eltörött!
Féllábon ugrál; eltámogatják.

BARÁT HIVE föl-le futkos, ütlegel. Kutyák!
 Kutyák! Gyerünk!

EGY HANG. Ez Isten ujsa volt.
 BARÁT. Isten ujsa, fiának gyilkosáért?
 Ó Krisztusom! hogy sorainkban is
 fölütötte fejét a herezis!
 Fogjátok hát!

HANGOK. Nem kell már! — Jön a kulcs!
 Hozzák a kulcsot!

BARÁT. Ez az Isten ujsa!

Hatodik jelenet.

Előbbieket, SEKRESTYÉS, Gyerekek, két POROSZLÓ, részegen.

2. POROSZLÓ. Ha róka nincs, ürge is megteszi,
 igaz, komám?

3. POROSZLÓ. S harminc tallér helyett
 egy pint jóféle bor. Igaz, komám?
*Taszigálják befelé a SEKRESTYÉSt, kezében a templomkulcs-
 csal. Körülöttük, mögöttük gyerekek.*

2. POROSZLÓ. Kotródjatok! — Hogy szüntelen beléjük
 botlik az ember lába! — Hé, te csődör!
 te szűzhágó bika! te koslató
 kurafi kan! te nősző vérbivaly!
 ez mind a te kölyköd itt?

SEKRESTYÉS. Istenem,
 én örömet eltűröm érted a
 mártírhálát, csak báránykáimat
 ne engedd bántalmazni a gonosztól.
 Ne prézsmitálj! Sose érünk oda,
 ha folyton ácsorogsz!

3. POROSZLÓ. Megcsiklandom kicsit

2. POROSZLÓ. a bordái közt.
 Ne bántsák!

EGY GYEREK. Ni, hogy
 2. POROSZLÓ. sivalkodnak!

3. POROSZLÓ. Épp mint pulyák, mikor
 apjukat nyúzzák.

SEKRESTYÉS. Nocsak, ne ríjatok,
 báránykáim. Üget már ez a két
 öreg csikó, megyünk hazafelé.
 Bojtár kell a Pásztornak. Odafentről
 terelgetlek majd, báránykák.

2. POROSZLÓ. Gyerünk,
 lódulj, öreg! — Gondoltuk, jó urak,
 nagy vad helyett ezt a kicsinyke vént
 ha befognánk, nem lenne hasztalan
 szegény fejünknek.

BARÁT. Isten fizesse meg.
 3. POROSZLÓ. Ha lehetne, egy kis előleget
 a fizetésre: éhen rí családunk
 szent föltámadás ünnepén.

BARÁT, pénzt vet nekik. Netek!
 Nincs több nálam. Szegény barát vagyok.

3. POROSZLÓ, *elkapja a pénzt.*

Fúlnál zsírodba fősvény! — ezerannyit
adjon érte az Úr.

2. POROSZLÓ.

Vinkóra is kevés,
nincs fél meszelynyi.

Eltántorognak.

BARÁT.
SEKRESTYÉS.

Nyisd ki a kaput.
Kertedben, Uram, sokféle madár szól,
de ki hallgat kányát, ha gerle bűg?
Azt mondtam: nyisd ki!

BARÁT.
SEKRESTYÉS.

Én meg azt: ne nyisd!
Ha birnád is, öreg kar: meg ne mozdulj.
Add azt a kulcsot!

BARÁT.
SEKRESTYÉS.

Göbös ujjaím,
ha tépik is, vele szakadjatok,
de ne adjátok.

BARÁT.

Kössétek meg ezt

a locsogót!

Senki nem mozdul. Gyerekek szaladnak föl, közéjük állnak, körülveszik a SEKRESTYÉSt.

EGY GYEREK.

Ne merje bántani!

Hetedik jelenet.

Előbbieket, HOLETIUS.

Balfelé most kel a nap. A templom kapuja kinyílik. Bent színes fényesség, ahogy az üvegablakokon betűz a nap.

HOLETIUS *a templom küszöbén, kezében bot.*

Fény — végre fény — mennyi hajnali fény!

Mit vártok itt? — Békesség veletek. —

Én vagyok az. — Föltámadtunk, Uram...

BARÁT, *ocsúdva.*

Bilincset rá!

HOLETIUS, *karját csuklóban keresztbe téve feléje nyújtja.*

Annál, mi rajta van,

nincs súlyosabb. Nem látod? Megvakult

szegény, nem látja. Csontig ette, nézd,

a börtömet, egyetlen éjszakán. —

Milyen hosszú volt — végtelen — sötét...

De most fölkel a nap. Most itt vagyok.

Tessék. Kötözz meg. Vigy bitóra. Félsz?

A Barát felé lép: az hátrál.

Miért félsz tőlem? Nincs nálam a kés.

Tedd rám azt a bilincset.

BARÁT.
HOLETIUS.

Nem teszem.

Úgy hát csak ez van, ez a fény bilincse.

Egy kereszt, fényből, és ez a bilincs,

ez is fényből... Ólomnál súlyosabb,

pihénél könnyebb — amíg csak megyek,

végig az úton.

PRÉPOST.
HOLETIUS.

Hová mégy, fiam?

Hová? — Vaké lehetett, odabent
találtam ezt. Amíg ez kivirágzik.

BARÁT, *lehátrál a lépcsőn.*

HOLETIUS.

Uram, irgalmazz nekünk! Eszelős!

Vannak források, ahol az ilyen

száraz bot is kihajt. Tán Szent Jakab

síriján, Compostélában... Vagy ha nem:

tovább — amíg kihajt —

ÖREGAPÓ.

Vizet áraszt a szél.

Mikor olvad a hó, vele olvad a vér.
Vizet áraszt a szél...

HOLETIUS, térdre ereszkedik a PRÉPOST előtt.

Atyám, ha birsz,

mégiscsak áldj meg.

PRÉPOST, föléje hajolt, megáldja.

Vezessen, fiam,
az Úristen kegyelme.

HOLETIUS.

Fölemeli, megöleli.
És ti is,

bocsássatok meg... Isten veletek...

Lassan kifelé indul, balra a templom előtt.

VERONIKA az Öregapó szavai közben föllállt a feszület alatt, kicsit tévován, mint aki álomból ébredt, előbbre jön.

Holetius!

HOLETIUS megáll.

Szöllított valaki?

VERONIKA gyűrűt von elő a kebléből, Holetiushoz megy, egy lépésre megáll; csak a két kinyújtott kar érintkezik, alig ujjheggyel.

Levontam ezt már lassan elhülő
ujjáról — Ó, nehéz volt!... Mereven
csüngött a keze... Szinte ráragadt
az alvadt vértől... Gyűrűm párja, még
fájdalmamtól meleg... Ezt vidd magaddal...
kínom darabját... és ha majd utad
végére érsz, helyezd a sírra ott...
Isten veled.

Átadja a gyűrűt, inkább csak beleejti HOLETIUS tenyerébe. HOLETIUS egy ideig még ott áll; majd lassan, ahogy VERONIKA visszamegy ő is tovább indul.

VERONIKA, a feszület felé menet.

Énnekem pedig itt

kis kőkunyhót, kérlek, építsetek,
hogy míg az Úr élnem hagy, vezekeljek.

Szavai közben a tömeg babonásan szétválík és utat enged az ESZELŐS ASSZONYnak, aki előre jön, karjában a képzelt csecsemővel. — VERONIKA lassan a feszület elé roskad. A városban szerte harangok kondulnak a távolban.

ÖREGAPÓ égnek emelt arccal figyel.

A föltámadás harangjai szólnak!

Főnt a toronyban megkondul a tér templomának harangja.

ESZELŐS ASSZONY föllépked a lépcsőn. Megáll, karját leejtí, mintha a képzelt csecsemőt ejtené el. Holetius után néz, egy hosszú, szinte áldó mozdulattal búcsút int. Erős, telt, harangokat túlszárnyaló hangon kezdi; éneke fokozatosan halkul zokogásba.

Menj világgá, menj csak, bányom!

Életed már senkinek ne fájjon!

Haj, haj, virágom —
árvaságom...

Függöny.

Az életet azzal a kikötéssel nyertük, hogy meg kell halni: az élet tehát a halálhoz vezető út. Mindig gondolj a halálra, sose félj tőle.

Élni sem akart az, aki nem akar meghalni.

S e n e c a